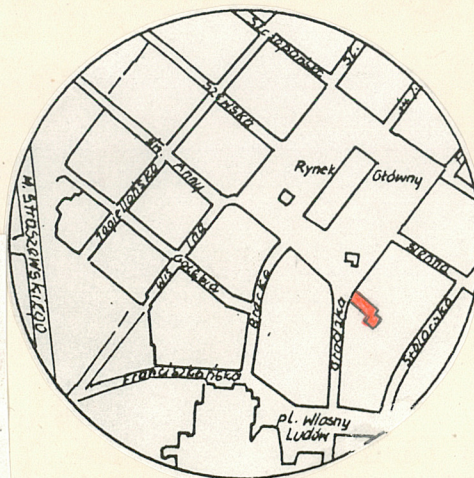
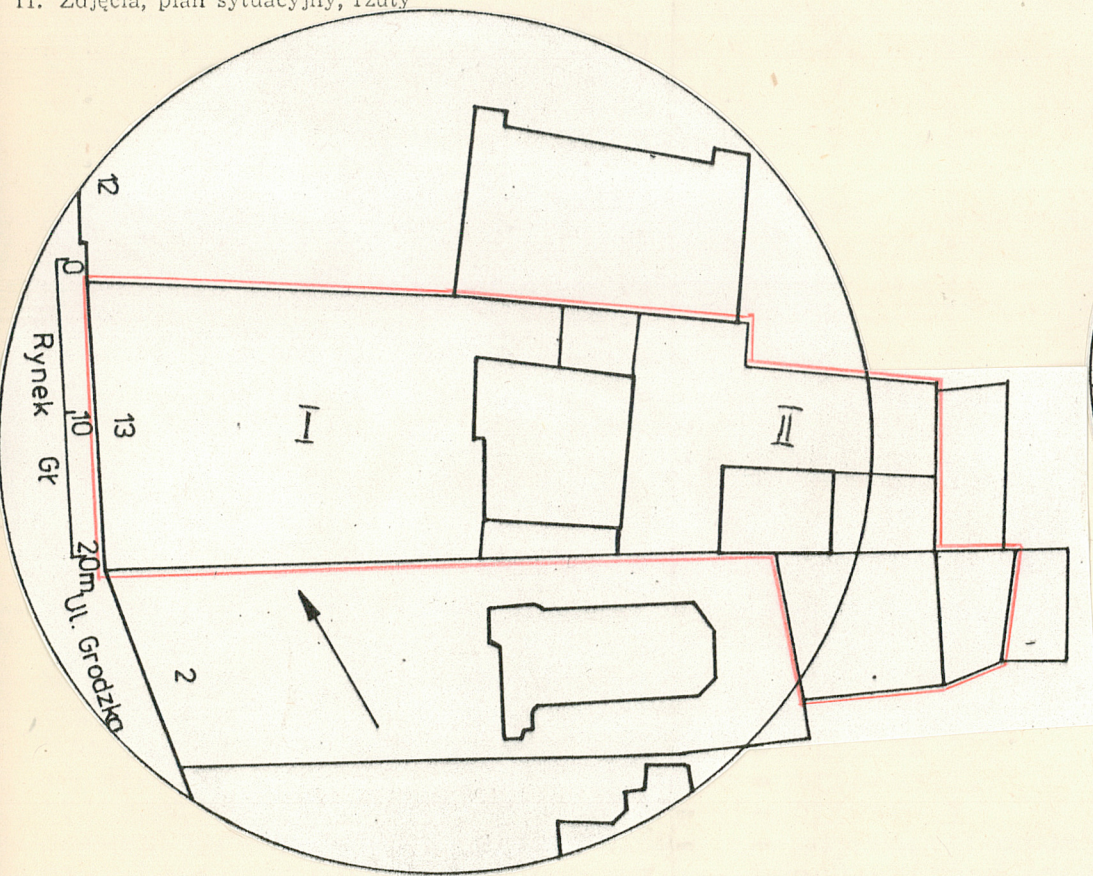

1. Obiekt
ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO, KAMIENICA "POD OPATRZNOŚCIĄ" i "POD
1524 ŻŁOTĄ GŁOWĄ" ("POD MURZYNY", "JUGOWICZOWSKA", "PIPANOWSKA")

2. Czas powstania
k. XIII w.
XIV w.
XV w.

3. Miejscowość
KRAKÓW

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

1 poł. XVI w.
1 poł. XVII w.
poł. XIX w.
4 ćw. XIX w.

4. Adres
Rynek Główny 13
313
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
Dz. Śródmieście
województwo

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.
Dz. Stare Miasto
województwo

powiat

8. Właściciel i jego adres
Krzysztof Jacek, Czesława
Symkła, Leszek Krówczyński

9. Użytkownik i jego adres
mieszkańcy, sklepy, przed-
siębiorstwa

10. Rejestr zabytków

Nr A-136 data 18 IV 1968

I. Budynek frontowy
II. Oficyny

autor zdjęć Jacek Szkolnicki
data wykonania VIII 1991
miejsce przechowywania negatywów zbiory autora

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

W skład parceli wchodzi zabudowania dwóch, pierwotnie niezależnych parcel (pn. i pd.), połączonych w poł.XIX w.

Obydwie parcele powstały prawdopodobnie jeszcze w XIII w. w wyniku podziału pierwotnej działki półkuryjnej na dwie nierówne części; szerokość parceli pd.równa była szerokości parcel w pd., nietylko powyżej części bloku. Kształt obydwu parcel narzucił formę zabudowy. Na parceli pn. powstał w XIV w. (w dwóch etapach) dwupiętrowy budynek o typowej dyspozycji wnętrza krakowskiej kamienicy na działce półkuryjnej. W okresie nowożytności przekształcono wnętrza budynku (trakt środkowy) i jego sylwetę (dach pograżony) zgodnie z ówczesnymi tendencjami ogólnymi: przebudowa 1 poł.XVII w. i adaptacja z lat 1837-38 nadała wnętrzą budynku zachowany do dziś charakter. Budynek frontowy na działce pd., który powstał od razu w pełnej głębokości w 2 poł.XIV w., przechodził zmiany takie jak budynek pn.: w XV w. wzniesiono II p., w XVII w. wprowadzono klatkę schodową. Relatywnie nieduża kubatura budynku zmusiła właścicieli do dzielenia pomieszczeń i wykopania piwnicy podwórkiem.

Obydwie parcele powiększone zostały przez wykupienie fragmentów posesji od sąsiadów zwróconych frontami ku ul.Stolarskiej. Już w XV w. właściciele parceli pn. nabyli część parceli od wsch., stawiając tu oficynę. W 1 poł.XVI w. wykupiono z kolei oficynę sąsiada

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach wnętrze wyposażenie, instalacje)

Posesja ma kształt wieloboku zbliżonego do wydłużonego trapezu zetkniętego od strony pd.-wsch. z kwadratem. Powstała z połączenia dwóch działek przyrynkowych (półkuryjnej i ćwierćkuryjnej) oraz tylnej (zach.) części działki przy ul.Stolarskiej 11. Wielobok krótszymi bokami przylega do wsch. pierzei Rynku (od zach.) i posesji przy ul.Stolarskiej 11 (od wsch.); dłuższymi do posesji przy Rynku Gł. 12 (od pn.) i przy ul.Grodzkiej 2 (od pd.). W zabudowie zajmującej większą część powierzchni posesji można wyróżnić kilka elementów:

- budynek frontowy
- oficyna I
- oficyna II
- oficyna III.

Pomiędzy poszczególnymi budynkami znajdują się dwa podwórka wewnętrzne; trzecie podwórko przylega do budynków oficyn od strony wsch. Budynek frontowy, oficyna I i usytuowane pomiędzy nimi podwórko I (zach.) zajmują teren dawnych działek przyrynkowych. Pozostałe dwie oficyny okalające z trzech stron (od pn., wsch. i pd.) II podwórko (środkowe) zbudowano na terenie dawnej części działki przy ul.Stolarskiej 11.

14. Kubatura 20 180 m ³	15. Powierzchnia użytkowa powierzchnia działki 1040 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-gospodarcze (XIV-XIX w. zabudowania mieszkalne z zapleczem gospodarczym oraz apteka, oficyna wydawnicza i księgarnia; XIX w. mieszkanie i sklepy (na parterze))	17. Użytkowanie obecne mieszkalne, recepcyjne i handlowe (parter: sklepy; I p.: instytucje kulturalne; II i III p.: mieszkania)
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1978, 1987 badania architektoniczne i badania polichromii w całej zabudowie pocz.l.osiemdziesiątych - wykwaterowanie zabudowy oficynowej i początek prac zabezpieczających 1989 generalny remont zabudowy		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Zagrożenie konstrukcyjne. Zabudowa zdewastowana w wyniku niewłaściwej eksploatacji i braku remontów bieżących. Stan obiektów w kartach szczegółowych.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Cała zabudowa winna należeć do jednego właściciela; wykluczone jest prawne (i tym bardziej fizyczne) rozdzielenie części zabudowy, dotyczy to zwłaszcza związków między zabudową frontową i oficynami. Natomiast adaptacja całego zespołu może iść w kierunku automatyzacji oficyn, które nie muszą mieć funkcjonalnego związku z frontem. Instalacje, zwłaszcza centralne ogrzewanie, mogą być wspólne; w tym wypadku należy wykorzystać na kotłownię, rozdzielnię ciepła itp. partie zabudowy o mniejszej wartości. Dopuszczalne jest odtworzenie zasypanej			

Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

(Wybór)

Akta wiertelnicze (Revisiones quart.: akta rękopiśmienne władz budowlanych), Archiwum Państwowe w Krakowie, nr kat. 1384 (z lat 1721, 1723, 1725), 1410 (1777)

Akta Budownictwa Miejskiego (plany archiwalne), APK, Dz.I, 1.sp.52

K.Richter, Kadaster miasta Krakowa, 1862, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, sygn. 413

Zróżdła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Kartografia (wybór)

Plan Krakowa tzw.Senacki, 1802-1808, I.Enderle (wg Plan miasta Krakowa, wyd.H.Munch, Kraków 1959)

Plan katastralny miasta Krakowa z 1848 r., APK, sygn.I-8

Plan sytuacyjny i niwelacyjny miasta Krakowa z 1878 r., W.Konarszewski, MHMK, sygn.44/VIIIa

22. Bibliografia

(Wybór)

Dawne dziedzińce i podwórka Krakowa w rysunkach Leona Getza, wstęp i objaśnienia Jerzego Dobrzyckiego, Kraków 1958

J.Louis, Przechadzki kronikarza po Rynku krakowskim, Kraków 1890

Pamiętniki krakowskiej rodziny Louisów (1831-1869), opracował, wstępem i przypisami opatrzył Jerzy Zathey, przedmową poprzedziła Janina Bieniarzówna, Kraków 1962

Dokumentacje

K.Nowacka, Z.Kosarska, A.Kuder, Materiały konserwatorskie dla bloku 25, mps MBP 1973

R.Żuczkiewicz, Wynikowa aktualizacja koncepcji bloku nr 25, mps MBP 1977

W.Komorowski, J.Gil, M.Łukacz, A.Karbowski, Budynek mieszkalno-usługowy Rynek Główny 13, t.I-IV, mps MBP 1978

M.Filipowicz, Koreferat wykonany na zlecenie Wydziału Ochrony Zabytków do ustaleń szczegółowych dla bloku 25.. mps MBP 1983

24. Uwagi różne
M.Cempla, W.Komorowski, Ekspertyza konserwatorska. Budynek w Rynku Głównym nr 13 - II etap, t.I,II, mps PKZ 1987

25. Wypełnił

Waldemar Komorowski

Iwona Keder

imię i nazwisko

data XI 1991

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. 1 wkładka

2. 2 karty dodatkowe

a. karta budynku frontowego

b. karta oficyn

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KRAKÓW	ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO KAMIENICA "POD OPATRZNOŚ- CIĄ" i "POD ŻŁOTĄ GŁOWĄ"	c.d. punktu 12, 20

12. i to samo uczynili właściciele parceli pd. Wykupienie tych oficyn spowodowało zmiany w sytuacji pierwotnych własnych, jeszcze XV-wiecznych oficyn. W 1 poł.XVII oficyny na parceli pn. połączono a na parceli pd. przebudowano.

Zabudowania obydwu parcel, połączone własnościowo w 1847 r., częściowo zniszczone bombardowaniem 1848 r. i pożarem 1850 r., zostały gruntownie przebudowane i scalone po poł.XIX w.; większe zmiany zaszły w oficynach, które zmieniły się w zwartą, wieloskrzydłową zabudowę. Pożar i przebudowa spowodowały znaczne zniszczenia w substancji zabytkowej; przepadła znaczna część kamieniarki i prawie cała stolarka - największe straty poniosły oficyny, które wcielone do nowego budynku straciły swój stylowy charakter.

Właściciele obydwu parcel w średniowieczu nieznani. W okresie nowożytności i w XIX w. parcele należały do zamożnych rodzin mieszczańskich: w 2 poł.XVI w. i 1 ćw.XVII w. parcela pn. była własnością Lorenca Lancza, w 2 i 3 ćw.XVII w. Jugowiczów ("Jugowiczowska"), w 4 ćw.XVII w. i 1 ćw.XVIII w. Krolików, potem Markiewiczów, Staniszewskich i Groeblów. W 1 poł.XIX Leszczeńscy a potem od 1836 r. kupiec Józef Louis. Od 4 ćw.XVII działała w kamienicy księgarnia i oficyna wydawnicza, prowadzona początkowo przez Krolików, potem Groeblów, Mateczkich, w końcu przez Ambrożego Grabowskiego. Kamienica nosiła nazwę "Pod Murzyny" ("Sub Aethrope", XVI/XVII w.) oraz "Pod Opatrznością" (XVIII w.).

Właścicielami kamienicy pd. byli Pipanowie (4 ćw.XVI-3 ćw.XVII w., "Pipanowska"), Chudzińscy (4 ćw.XVII-1 ćw.XVIII w.), Szasterowie i Bartłowie (od pocz.XIX w.). Dom i mieszcząca się w nim (od XV w.) apteka nosiły nazwę "Pod Żłotą Głową". Po połączeniu obydwu parcel przez Józefa Louisa (1847) od 1858 właścicielem był ks. Stanisław Jabłonowski a potem (także w XX w.) rodzina Teichmanów).

20. piwnicy pod pd. częścią podwórca zach.

Nawierzchnie wszystkich podworców winny być wykonane z bruku porfirowego i bazaltowego oraz wapiennego (utrzymać nawierzchnię podwórca zach.)

Charakter dziedzińców (XIX-wieczne podwórka z gankami) winien być utrzymany bez zmian

Wkładkę założył: Waldemar Komorowski, Iwona Kęder, XI 1991

(Imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: